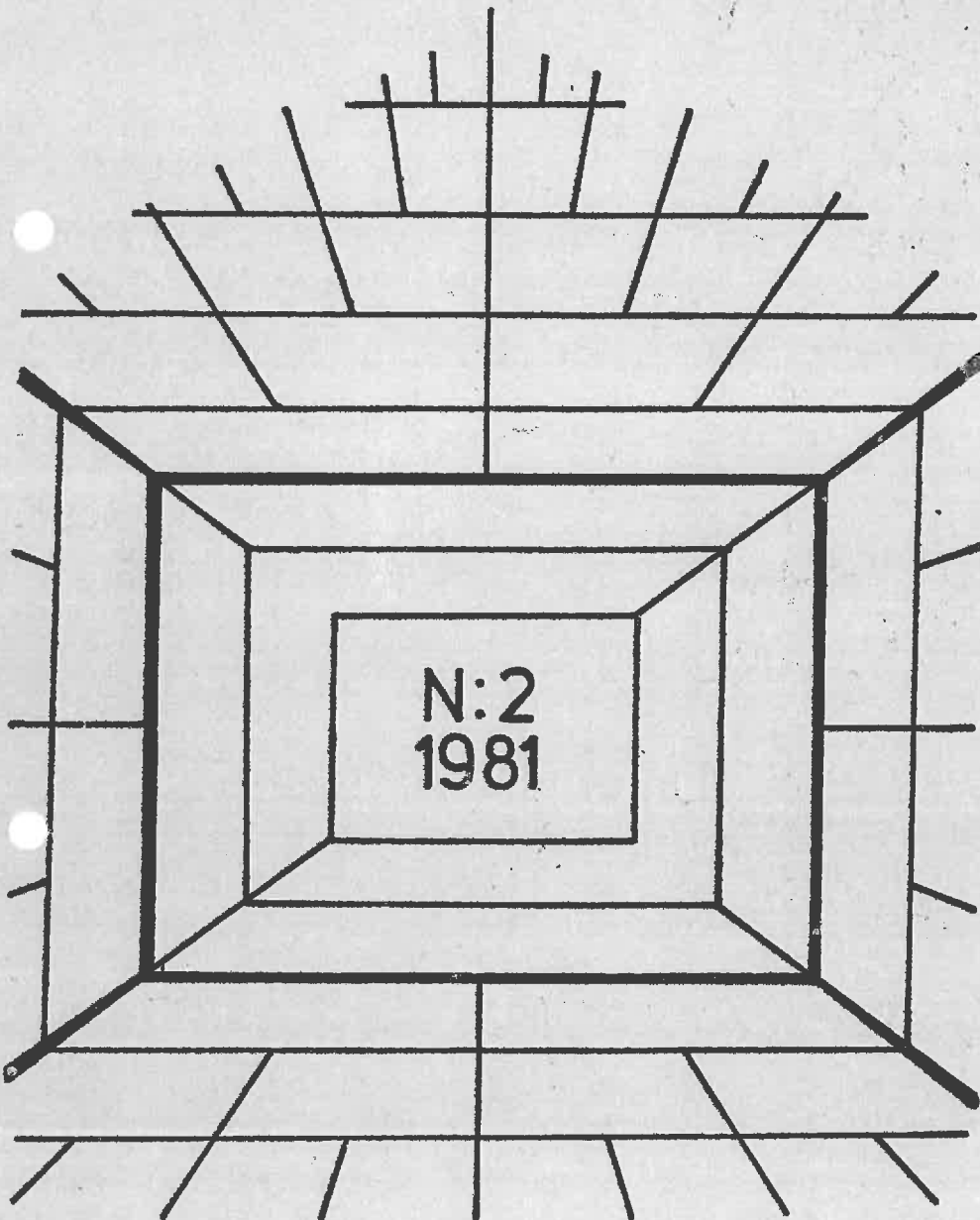


# ORPANA



1. Päätoimittajan palsta
3. Pasi Kuusiluoma:  
Calssonin Entinen  
Ikalinen
6. Matti Vuoristo:  
Sukututkijat ret-  
keilivät Tukhol-  
man arkistoissa
9. Kallenpoika:  
Perunkirjoituk-  
sesta
14. Kaarlo Haapanen:  
Sukututkija on  
löytöretkeilijä
16. Käännöstehtäviä

Tampereen seudun sukututkimusseura r.y.

Kansilehti:  
Kalevi Mäki-Kihniä

O R P A N A

N:o 2 1981

Tampereen seudun sukututkimusseura r.y:n  
tiedotuslehti.

Toimituskunta

Kaarlo Haapanen

Vesa Leppänen

Osmo Merikoski

Päätoimittajan Kaarlo Haapasen osoite

Puomikatu 7

33410 Tampere 41

puh. kotiin 460464

Kansilehti

Kalevi Mäki-Kihniä

Kirjoitus ja kokoonpano

J.O.Räsänen

Mönistus ja nidonta

Kopiopaino KY

Tampere - puh 31316

Tampere 8.4.1981.

PÄÄTOIMITTAJAN  
PALSTA

O R P A N A sanan merkityksestä.

Toimituskunta ehdotti seuran tiedotuslehden nimeksi O R P A N A A. - Suomen kielen Etymologinen sanakirja kertoo sanan merkityksestä ja taustoista

" o r p a n a 'serkku ( Häme, Satak. ym ); su-  
kulainen ( mm Ikaal., Kuru, Konginkangas, Juva );  
vieraissa olija, tuttava, kestiystävä ( esim.  
Jämsä, Kong. ); naimisissa oleva tytär t. sisar  
( lapsuuden kodissa oleville ) ( Kymenl. Anttola  
ym ); nuori neito, ( tuleva ) nuorikko ( vanh.  
run. )';

o r v a s 'sukulainen ( Lapua )';

k ä y d ä t a i o l l a o r p a n o i s s a 'su-  
kuloida, vieraila sukulaisten luona; käydä ati-  
voissa, olla oljamissa ( = nuorikon vierailu en-  
tisessä kodissaan )';

o r p a n o i d a, - i t a 'käydä vieraisilla',  
o r v a s t a a 'käydä sukulaisten luona, ottaa  
omin luvun ( "niinkuin o r p a h a n oikeudella,  
Lapua )';

l p R å r b e n 'sisar' N(Friis) o a r b e n 'sisar,  
sisko'... N o a r b m a e l l e, I o a r b i n -  
p e e l i i d., T v o r m - p i e i l l e 'si-  
saruoli; serkku, orpana'; E (apiksi) å b b a  
'sisar'..... "

(Etym. sanakirja II osa siv. 438. - Toimk. huomauttaa:  
käytettävissä olevassa kirjoituskoneessa ei ole Saamenkie-  
len, Mordvan, Tšheremissien kirjasimia, joista kielistä  
teoksessa niinkään on saatavissa orpana-sanana merkitystä  
selventäviä mainintoja ). - Kokouksessaan 13.2.1981 Tss:n  
jäsenet pitivät nimiehdotusta onnistuneena.

K.H.

Tampereen seudun  
sukututkimusseuran  
jäsenet tutkimassa sukujuuriaan.

Seura on lähettänyt jäsenilleen kaavakkeen, jonka avulla on tarkoitus selvittää, kuinka moni sukujuuriaan tai sukuja tutkii.

Tilasto ei vielä ole valmis - toisaalta siitä syystä, että kaikki eivät kyselyyn ole vielä vastanneet ja myös siksi, että jäsenmäärä näyttää kasvavan.

Seuran sihteerin Meri Tilan laatiman luettelon mukaan ainakin 37 jäsenellä on tutkimus menossa. Suurin tutkittava määrä yhdellä henkilöllä on 20 sukua. Useimmalla se vaihtelee 2 - 3. Alueellisesti tutkittavat jakaantuvat oikeastaan Enontekiöltä Kannakselle ja Etelä-Suomeen. Hyvin monella haku näyttää suuntautuneen Ruotsiin jopa USA:han.

Ehkä seuraavaan numeroon, joka ilmestyy syyskaudella saamme kirjoituksen jostakin laajemmasta sukuyhteisöstä ja sen tutkimisesta. Vuosikirja ilmestyy toukokuussa.

Toukokuussa tekee seura tutustumismatkan Jyväskylän Maakunta-arkistoon. Samalla pidetään myös ns matkakokous. Ehkä silloin kuullaan tutkimuksista lisää.

K.H.

Pasi Kuusiluoma.

CARLSSONIN Entinen Ikalinen.

Luin jokin aika sitten Wilhelm Carlssonin kirjoittaman teoksen Entinen Ikalinen. Otin sen mukaan myös aputeokseksi mennessäni kirjaston mikrofilmihuoneeseen jatkamaan sukututkimustani ikaalislaisista esivanhemmistani. Tämä Carlssonin teos kuuluu Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Pitäjänkertomuksia-sarjaan. Tällaiset pitäjänkertomukset ja kotiseutulukemistot ovat mielenkiintoisia lukea, koska niissä kerrotaan joskus hyvin yksityiskohtaisestikin entisaikojen ihmisten elämästä. Varsinkin sukututkijalle ne ovat tärkeitä, sillä hänen tulee selvittää itselleen, kuinka ja millä seuduilla hänen tutkimansa henkilöt ovat eläneet.

Wilhelm Carlssonin Entinen Ikalinen ilmestyi ensi kerran " vuonna 1871 Helsingissä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainosta". Se on historiallinen kertomus Ikaalisten, Parkanon ja Kankaanpään pitäjistä, ja se on "kartalla warustettu". Wilhelm Carlsson oli Jämijärven kappalainen 1800-luvun loppupuolella. Teos on merkittävä, sillä tuohon aikaan oli vielä niukalti suomenkielistä historiankirjoitusta. Tämä kirja, jota luin, on Ikaalinen-Seuran Kotiseutujaoston kustantama valokopiojäljennös alkuperäisteoksesta. Ikaalinen-Seuran mielestä tämä korvaamaton historiallinen teos tulee uudenaikaisen kirjapainotekniikan avulla pelastaa entistä useampien lukijoiden luettavaksi, sillä alkuperäiskappaleita on vain ani harvoja jäljellä. Mielestäni juuri vanhanaikainen teksti aiheuttaa sen, että tuntuma vanhaan on säilynyt. Tosin aluksi tuottaa tottumattomalle lukijalle vaikeuksia saada selvää tämänlaisesta tekstistä, mutta jo muutaman sivun jälkeen lukeminen sujuu hyvin.

Sisällysluettelo eli "aiheistoa", kuten Carlsson sanoo, tutkiessa voi havaita, että jo tuolloin osattiin tehdä hyvin

monipuolinen esitys kaikesta siitä, mitä lukija haluaa tietää kotipitäjästään. Heti alussa on tietenkin "etulause". Siinä Carlsson toteaa, että on jo aika täyttää paikkakunnallishistoriamme tyhjät lehdet Ikaalisten osalta. Lopuksi hän esittää hyvin yleviä mietteitä: "Olkoot entiset ajat opiksi! Herjetköön meissä uuden ajan hento henki ja uudistukoon meissä Isäin vakava mieli, jäntevät jäsenensä, rehellisyytensä rinnoissamme ja Jumalan pelko!"

Kirjan ensimmäisessä osassa esitellään alueen maantiede. Se esitellään hyvin tarkkaan ja seikkaperäisesti: maa ja ilmanlaatu, vuoret, vedet, suot ja maantiet. Eri-tyisesti tässä esityksessä huomioon Carlssonin pikkutarikat tiedot, esimerkiksi järvien ja jokien pituudet ja syvyydet. Säästä puheen ollen Carlsson mainitsee päivämääriä ja niiden tarkkoja pakkaslukemia.

Kirjan toinen osa käsittelee Ikaalisten historiaa. Ikaalinen kuului muinaiseen Hämeenkyrön suurpitäjään. Siitä se myöhemmin erosi itsenäiseksi ja on sitten jakautunut Ikaalisten, Parkanon ja Kankaanpään pitäjiin. Myöhemmin nämä kolme pitäjää ovat vielä jakautuneet. Ikaalisten historiaa käsitellessään Carlsson kiinnittää aluksi huomiota Ikaalisten muinaisuuteen kuten asuttamiseen. Myöhempiä historiaa on Ikaalisten eri seurakuntien ja pitäjien synty. Viimeisenä laaja selvitys paikkakunnan tilasta ja sen kärsimyksistä 1500-luvulta aina kirjoitushetkeen saakka. Siinä selvitetään laajalti eri kylien taloja ja sotien, nälänhädän ja sairauksien niille aiheuttamia kärsimyksiä.

Tilastollisia tietoja käsittelee kolmas osa. Tärkeinä pidin tässä osassa luetteloita kylistä ja taloista, rakennustavan kuvausta ja maanviljelyn selvittelyä. Väkisinkin alkaa ihmetellä, mistä Carlsson on voinut saada kaikki nämä monipuoliset tietonsa. Esimerkiksi talojen luettelo on hyvin tarkka manttaalilukuineen ja entisine nimineen.

Viimeinen osa kirjasta oli kaikkein mielenkiintoisin. Sen otsikko oli "Katsauksia kansalliselle ja hengelliselle alalle". Siinä Carlsson kuvaa eloisesti kansan luonnetta, tapoja ja lukutaitoa. Myös hengelliset liikkeet ja Ikaalisten murteet, "murret", hän on ottanut huomioon. Ikaalisten paheista Carlsson sanoo seuraavasti: "Jos ensiksi katsahdamme tän paikkakunnan paheisin, ilmaantuu niiden seasta juoppous niin hirmuttavan suurena, että tämä maatumme yleisesti rasittava pahe ansaitsee likemmän historiallisen tarkastuksen".

Kaiken kaikkiaan Carlssonin Entinen Ikaalinen on hyvin ehjä kokonaisuus Ikaalisten historiasta. Usein kirjaa lukiessani ja siitä muistiinpanoja tehdessäni tuli mieleeni, olisiko tuossakin tilanteessa voinut olla joku minunkin esi-isistäni mukana. Tavallista kiinnostavammaksi kirjan teki minulle se, että saatoin monessa kohdin löytää oman sukunimeni siitä. Myös muita yhtymäkohtia löysin omien tutkimusteni kanssa. Se ikään kuin antaa tyydytystä omalle työlleni.

---

Suomalaisissa sananparsissa on runsaasti sukuun, sukulaisuuteen ja sukulaisten raadollisuuteen viittaavaa

" On suvussa susiakin  
perillisiä perkeleissäkin".

" Kytö kylvö kynnyxessä  
nato naula permannossa ".

Porthan.

Matti Vuoristo.

Sukututkijat  
retkeilivät  
Tukholman arkistoissa.

Kansainvälinen Opintokeskus KoKe järjesti Suomen Sukututkimusseuran opintomatkan Tukholmaan 11 - 14. 12.1980. Tampereen seudun sukututkimusseuran jäseniä oli matkalla neljä: Sylvi Aalto, Maila ja Osmo Merikoski ja Matti Vuoristo. Matkalla oli kaikkiaan 10 henkilöä.

Matkan johtajana toimi toiminnanjohtaja Taisto Suontausta ja Tukholmassa oli tulkkina ja oppaana Ruotsin Sukututkimusseuran jäsen Kerstin Malmström. - Kokoonnuimme lähtöä varten Turun sataman terminaaliin 11.12. klo 21.15 ja Suontaustan- jaettua matkaliput siirryimme välittömästi Skandia-laivaan, johon majoituimme. Laiva lähti klo 21.30 ja 22.30 ohjelmassa oli luento laivan luentotiloissa. Taisto Suontausta toivotti aluksi matkalaiset tervetulleiksi. Kaikilla oli matkaeväänä reipas ja iloinen opinto- ja tutkimusmieli. Sen jälkeen katselimme arkistoja esittäviä diakuvia.

Ruotsin  
Sota-arkisto.

Kuka oli nukkunut yönsä hyvin, kuka huonommin, mutta suhteellisen virkeinä kuitenkin nautimme aamiaisen ja laiva saapui Tukholmaan. Nyt teimme virheen, kun otimme matkalaukkumme mukaan mennessämme Ruotsin Sota-arkistoon, sillä jouduimme niitä "traijaamaan" mukanamme koko päivän, joka oli tietysti hankalaa. Täällä joukkoomme liittynyt Kerstin Malmström oli tulkkina kun Erik Norberg esitteli meille



arkiston nähtävyyksiä. Merikoski ja Vuoristo tekivät löydön, kun eräällä pöydällä oli venäläisten tekemä selostus ja kartta Tampereen valtaukselta 28.2.1808. Kartasta saimme valokopiot. Puolentoistatunnin kieroksen jälkeen maittoikin jo lounas kiinalaisessa ravintolassa. Vaikka riisiäkin oli, emme silti joutuneet syömään puikoilla.

Kuninkaallinen  
kirjasto.

Kuninkaallista kirjastoa - Kungliga Biblioteket - esitteli Harri Järv ja Kerstin toimi tulkkina. Vuoristo tiedusteli löytyisikö Pirkkalan historiaa, joka on kirjoitettu 1783 ja löytyihän se. Vuoristo pyysi siitä valokopioita 16 sivua koskien vanhinta Harjun kirkkoa. Ansaittuun lepotaukoon pääsimme sonnustauduttuamme hotellimme Odenissaan.

Ruotsin  
Valtionarkisto.

Lauantaina kiirehdimme klo 9:ksi Ruotsin Valtionarkistoon. Täällä meitä opasti suomalainen maisteri Kari Tarkiainen. Arkisto on mahtava nähtävyys. Varsinaiset arkistot ovat kallioon louhituissa tiloissa. Kalliota on yläpuolella 18 m ja vasta sitten ovat arkistot viidessä kerroksessa maan alla ja osittain Mälar-järven alla. Siellä on Suomenkin arkistot Ruotsin vallan ajalta. Niitä kuulemma ruvettiin palauttamaan Suomeen, mutta palautus on alkuunsa keskeytynyt. Saimme nähtäväksemme mm Messukylän ja Kangasalan kirkkojen piirustukset, Harjun kirkkoa ei löytynyt. Hämeenkyrön pitäjän Jumesniemen seuduilta oli pitäjän vanhin kartta. - Täällä saimme tutustua arkistojen ja vaakunain entisöintiin ja moneen muuhun mielenkiintoiseen asiaan. Puolitoista tuntia meni nopeasti ja sitten olikin jo lounaan aika.

Ruotsin  
Sukututkimusseura.

Klo 13 olimme sitten Ruotsin Sukututkimusseuran kirjastoa ja arkistoa penkomassa Kerstinin suosiollisella opastuksella. Sukututkimusseura tarjosi meille myöskin kahvit ja muutama meistä löysi omaan tutkimustyöhönsä lisää aineistoa. Kun täälläkin oli oltu puolitoista tuntia kiitteli Suontausta Kerstiniä ja antoi lahjaksi parunpätkä-suklaarasian, kuten oli annettu jo muillekin oppaillemme. Kerstin antoi osoitteensa ja lupautui olemaan yhdysmiehenä mikäli tarvitsemme apua Ruotsin arkistoihin kohdistuvassa tutkimustyössämme.

Yhteenvetoa.

Kaikki olivat paikalla kun laiva lähti klo 21.30. Keskustelimme luentotilassa matkan vaikutelmista. Tutustumiskohteemme todettiin mielenkiintoisiksi ja palvelualltius oli hyvä. Kritiikkiä nostatti kuljetuskysymys, kun matkat kohteista toiseen olivat pitkät ja taksien saanti oli perin työläs toimenpide, niin jouduimme paljon turvautumaan apostolin kyytiin ja se vei oman aikansa. Keskusteltiin pienoissubussin käyttömahdollisuudesta, joka olisi ollut verraton apu. Laskettiin että se olisi nostanut kustannuksia ehkäpä 200 mk. Tämän matkan viralliset kustannukset olivat 460 mk. Tilaisuutemme päätteeksi Suontausta jakoi meille todistukset kurssinmuotoisesta opintomatkastamme, joka pienistä puutteistaan huolimatta oli antoisa ja tervetullut piristys arkiseen elämäämme.

---

" Sucuunsa suopetäjäs  
Wesans tammen cando ".

Florinus.

Kallenpoika.

#### PERUNKIRJOITUKSESTA.

Henkilön kuoleman jälkeen on pesässä toimitettava perunkirjoitus. Sen tarkoituksena on selvittää kuolinpesän tila sen varat ja velat kuolinhetkellä. Vaikka varoja ei olisi, perunkirjoitus on kuitenkin pidettävä, silloin vain todetaan varojen ja velkojen puuttuminen. Päämääränä on verotus ja velkojain ja pesänosakkaiden suojeleminen.

Perunkirjoitusvelvollisuus eli perunkirjoituksen toimittamisesta huolehtiminen on lähinnä eloon jääneen puolison asiana. Jos leski ja perilliset yhdessä hallitsevat pesää, he kaikki ovat perunkirjoitusvelvollisia. Silti vain yksi henkilö, tavallisesti leski esiintyy pesän asioiden hoitajana ja pesää koskevien tietojen vastaanottajana.

Perunkirjoitus on pidettävä kolmen kuukauden kuluessa kuoleman tapauksesta. Perunkirjoituksen toimittaa kaksi asianosaisten valitsemaa uskottua miestä, jotka yleensä eivät ole pesän osakkaita eikä pesänselvittäjiä. Perunkirjoitus onluonteeltaan yksityinen toimitus, mutta se on kuitenkin julkisen valvonnan alainen.

Perunkirjoituksen toimittajan on määrättävä aika ja paikka sekä ilmoitettava perunkirjoituksen toimittamisesta kaikille kuolinpesän osakkaille sekä testamentin saajille ja ns toissijaisille perillisille. Perunkirjassa on mainittava perunkirjoitustoimituksen aika ja paikka, vainajan täydellinen nimi, ammatti ja kotipaikka sekä syntymä- ja kuolinpäivä, pesän osakkaiden ja testamentinsaajien nimet ja kotipaikat. Alaikäisistä on ilmoitettava heidän syntymäaikansa ja valtuusmies tässä toimi-

tuksessa ja perillisten osalta miten he ovat vainajalle sukua. Perillinen on mainittava vaikka hänelle ei mitään pesän omaisuutta tulisikaan.

Perunkirjoituksen toimittamisen kannalta ei ole merkitystä sillä, ovatko kutsutut tulleet paikalle, pääasia on, että heille on todistettavasti ilmoitettu. Perunkirjasta näkyy ketkä ovat paikalla toimituksessa. Jos jollakin osakkaalle tai testamentinsaajalle ei ole ilmoitettu perunkirjoitustilaisuudesta on siitä samoin kuin ilmoittamatta jättämisen syystä tehtävä merkintä perunkirjaan. Jos joku kutsuttu ei ole paikalla, on perunkirjaan merkittävä milloin ja millä tavalla hänet on kutsuttu.

Kun uskotut miehet ryhtyvät pesää kirjaan panemaan he saavat tiedot siltä, joka pesää hoitaa, yleensä leskeltä. Tämä antaa myös kaikki pesää koskevat asiakirjat nähtäväksi. Perunkirjaan merkitään pesän varat ja velat kuolinhetkellä. Myös lesken varat ja velat on kirjaan pantava. Pesän varat yleensä ryhmitellään niin, että kiinteän ja irtaimen omaisuuden eri lajit luetellaan erikseen.

Uskotut miehet toimittavat omaisuuden arvioinnin kunkin omaisuuslajin osalta erikseen. Velat merkitään kuolinpäivään asti laskettuine korkoineen. Velkoja ovat myös vainajan verot ja julkiset maksut. Vähennyksinä saadaan ottaa mm vaivaisprosentti ja toimituskulut. Perunkirjassa on myös mainittava testamentti ja ennakkoparintö. Siihen on liitettävä testamentin tai avioehtosopimuksen jäljennös, kaikkien muiden pesän tilaa osoittavien asiakirjojen jäljennös sekä virkatodistus, joka osoittaa pesän osakkaiden henkilöllisyyden.

Pesän ilmoittajan on perunkirjaan merkittävä valahtoinen vakuutuksensa siitä, että hänen perunkirjoitusta varten antamansa tiedot ovat oikeita ja että hän ei ole tahallansa jättänyt mitään ilmoittamatta.

Perunkirja on sitten annettava kuukauden kuluessa perunkirjoituksesta kolmena kappaleena vainajan kotipaikan verotoimistoon perintöveron määräämistä varten. Jokaisesta perunkirjan liitteestä on jätettävä mukaan kaksi jäljennöstä. Kun perintöverolautakunta on asian käsitellyt, saadaan kaksi kappaletta takaisin. Tämän jälkeen on kunnalle maksettava ns vaivaisprosentti, joka on  $1/8$  % pesän varojen loppusummasta velkoja ja poistoja sitä ennen vähentämättä.

Kahden kuukauden kuluessa siitä kun perintöverolautakunta on asian ratkaissut on kummatkin jäljellä olevat perunkirjan kappaleet jätettävä vainajan kotipaikan alioikeuteen. Maalla perunkirjat yleensä jätetään tuomiokunnan kansliaan ja kaupungissa raastuvanoikeuden kansliaan. Toinen perunkirjan kappale arkistoidaan tuomiokunnan tai raastuvanoikeuden arkistoon ja toinen palautetaan takaisin merkinnöin oikeuteen jättämisestä.

Tällainen on pääpiirteissään perunkirjoituksen sisältö ja toimitus. Sukututkijan ei tarvitse välttämättä tuntea asian kaikkia yksityiskohtia ja hienouksia, nyt selostetut riittänevät vakuuttamaan hänelle, että perunkirjoista saa paljon hyödyllistä tietoa tutkimuksien värikkyttä lisäämään. Sukututkijan kannalta perunkirjat ovat mielenkiintoisia siksi, että niissä mainitaan kaikki pesän osakkaat eli perheenjäsenet ja kaikki se omaisuus, mikä perheellä kuolinhetkellä on pesässä. Näistä tiedoista saa hyvän kuvan ajan elämästä ja elämiseen liittyvistä tarvikkeista ja asioista.

Tässä esityksessä ei ole täsmällisesti noudatettu minkään ajan tai aikakauden voimassa olleita säännöksiä. On pyritty tuomaan itse perunkirjoittamisesta oleellisim esille, sellainen mikä on tärkeitä sukututkijan kannalta. Itse perunkirjaan vain on suhtauduttava vakavasti ja tarkkaan ajatellen sen sisältöä ja sisällön antia jälkipolvelle. Usein on lueteltu yksityiskohtaisesti huonekalut, keittiöastiat, vaatteet, kirjat, korut ja muut

arvoesineet. Samaten on yksityiskohtaisesti usein esitetty maanviljelyyn ja karjanhoitoon kuuluvat tavarat, eläimet: lehmät, lampaat, vasikat, kanat, hevoset - jotkut jopa nimeltä mainiten. Samoin kulkuvälineet: rattaat, reet, veneet. Kalanpyydykset ja metsästysaseet ja ansat. Kaikilla näillä on jotain kerrottavaa, ne kuvaavat elämisen tasoa ja elämisen tapaa. Jonkunlainen käsitys yleisestä kansakunnan historiasta eli asiain tausta auttaa ymmärtämään tutkittavana olevan perunkirjan esittämiä olosuhteita.

Perunkirjassa on usein nykyihmiselle vieraita sanoja ja käsitteitä. Ne olisi pyrittävä selvittämään jonkun kansatiedettä esittävän teoksen, sanakirjan tai muun vastaavan avulla. Kun perunkirjat ovat sukututkijalle melkein yhtä tärkeitä kuin kirkon asiakirjat ja kun perunkirjoista saadaan henkilötietojen ympärille erinomais- ta väriä ja hohtoa on syytä perunkirjan luona viivähtää kauemmin kuin rippikirjaa kopioitaessa.

Perunkirjoittaminen on jo vanha tapa yhteiskunnassa. Lokakuun 21. päivänä 1698 annetulla kuninkaallisella säännöllä määrättiin maksettavaksi 1/8 % kaikesta pesän omaisuudesta vaivaiskassan hoitajalle. Tämä johti sitten ennen pitkää pesän omaisuuden kirjaamiseen, koska vaivaisprosenttia oli muuten vaikea määrätä. Nykyään vaivaisprosenttia ei enään kanneta. 1734 vuoden lain perintökaares- sa on perunkirjoitus määrätty pakolliseksi.

Mistä sitten vanhoja perunkirjoja on löydettävissä? - Kuten aikaisemmin kerrottiin perunkirjoja saattaa olla kolmessa paikassa: pesän haltijalla, verolautakunnalla tai oikeudessa. Niitä tapaa myös seurakuntien arkistoissa ja varmimmin sellaisen kuitenkin löytää oikeuden arkistosta tai sieltä, mihin oikeuden arkisto on sijoitettu, josta- kin maakunta-arkistosta tai valtionarkistosta.

Jos siis halutaan perunkirja löytää, todetaan ensin kuolinpäivä ja vainajan asuinkunta. Asuinkunnan perusteella löytyy sitten se tuomiokunta tai tuomiokunnan käräjäkunta, jonka arkistoa on lähdettävä tutki-  
maan.

---

Sukututkijain kokouksessa esitelmässä mainittiin mm Kalevala-teos. Alustuksen jälkeen keskusteltiin. Eräs kyselijöistä pahoitteli Kalevan henkilöiden vähäisiä suku-ym tietoja:

- Olen löytänyt sieltä vain yhden sukututkimuksen kannalta käyttökelpoisen viittauksen "Kullervo, Kalervon poika", se ei paljon riitä. -

Kaarlo Haapanen.

SUKUTUTKIJA ON LÖYTÖRETKEILIJÄ.

Sukututkimuksen yhteydessä tutkija tavoittaa joskus kiinnostavia vanhoja asiakirjoja varsinaisten kirkon väestöluetteloiden, syntyneiden-, kastettujen- jne luetteloiden lisäksi.

Erään vanhan suvun kirjallista jäämistöä selattaessa huomio kiintyi mm perunkirjoituksen talouskaluja koskeneeseen osaan. Se koski nimenomaan pitokokin "kaluluetteloa". Vielä viime vuosisadan puolivälissä metalliesineet, työkalut ja astiat olivat arvokkaita. Rahaa oli vähän eikä metallista "lækistä" valmistettuja mittoja ja muita kapistuksia juuri ostettu kuin pakon ja välttämättömän tarpeen edessä. Pitokokin työ, arvo ja virka oli siirtynyt usean polven aikana äidiltä seuraavalle polvelle. 1700 luvun lopulta luettelo pysyi melkoisen samana. Joskus 1880 - 1890 luettelo "lyheni". Toisaalta siihen oli tullut lisää uusia mittamukeja ja "vormuja", mutta jo kolmessa "kalunkirjoituksessa" merkitty "yksi lækkinen halstoopin mitta" oli jäänyt pois.

Sukulaisilla vajaata sataa vuotta myöhemmin olikin aihetta murehtia arvokkaan antiikkiesineen häviämistä.

. . .

Lahjuksista on harvoin kirjaan vientejä. Jos niitä annetaan, antajan on pakko olla hiljaa. Eikä tapana ole, että saajallakaan olisi varaa saannostaan numeroa tehdä.



Varsinais-Suomessa ryhdyttiin täsmentämään ns manttaali-lukua. Se oli osoittautunut varsin epätarkaksi. Verotuksen kohteeksi joutuneiden mielestä se maksukykyyn nähden oli liian suuri. (Tuttua eikö totta: me väitämme samaa kolmesataa vuotta myöhemmin ilman manttaalejakin!) Maiden mittauksia ryhdyttiin suorittamaan ja maan ja tilan laatu sai ratkaista. V. 1775 verollepanoja määrättäessä tuli käyttöön ns uusi manttaali.

Maanmittarit, jotka manttaaleja laskivat, eivät aina olleet riittävän tunnollisia, eivätkä aina riittävän rehellisiäkään. (Näin todetaan sen aikaisten täytäntöönpanojen tutkimusasiakirjoissa). "Esim. lahjukset näyttelivät toisinaan omaa osaansa. Vanha perimätieto kertoo, että O:n S:pän isäntä olisi antanut maanmittarille härän ja sillä tavalla saanut enemmän maata kuin manttaaliin kuului. Tosiasia onkin, että S:pälän talossa on noin 80 % enemmän maata kuin samankokoisella naapuritalolla P:lla".

Ja sitten se vanha asian jännittäväksi tekevä löydös: isäntä näyttää olleen kirjoitustaitoinen - harvinainen kyky kolmevuosisataa sitten - hänen kirjojensa väliin (todennäköisimmin Raamattu) oli liitetty lappunen:

"Lahjoitettu maanmittarille kaksi vuotta vanha  
Mulli  
O:n S:pän isäntä Henrik Mattsson".

Kuka vielä sanoo, että sukututkimuksessa ei ole jännitystä?